

AGH

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA
W KRAKOWIE

Diagnostyka wad wymowy

Justyna Gogol
Adelina Horoń

Diagnoza:

Nie jest jednorazowa, kształtuje się przez wielokrotny kontakt z badanym.

Cele:

- Potwierdzenie/wykluczenie zjawisk logopedycznych (zaburzeń)
- Przewidywanie ewentualnych tendencji rozwojowych

AUDIOLOGIA I FONIATRIA

- ▶ Dziedziny otolaryngologii. Zajmuje się zaburzeniami i schorzeniami **głosu, mowy, języka** oraz schorzeniami narządu **słuchu**, które zakłócają prawidłowy rozwój mowy (szczególnie u dzieci).

Laryngologia jest dziedziną otolaryngologii, w której wykonuje się zabiegi inwazyjne na głowie i szyi.

Choroby z dziedziny audiologii i foniatrii:

- ▶ Niedosłuch
 - ▶ Głuchota
 - ▶ Chrypka
 - ▶ Bezgłos (afonia)
 - ▶ Szumy uszne
 - ▶ Zaburzenia połykania
 - ▶ Zaburzenia równowagi
 - ▶ Zawroty głowy
 - ▶ Dysleksja
 - ▶ Autyzm
 - ▶ Mutyzm (niemota)
 - ▶ Logofobia
 - ▶ Jąkanie
 - ▶ Nowotwory krtani, gardła, szyi, nosa
-

Praksja (z gr. – czynność, działanie) – termin określający zdolność wykonywania złożonych ruchów celowych.

Praksja mowy – zdolność prawidłowego ułożenia narządów mowy (krtań, język, wargi).

Badanie praktyki mowy – motoryki artykulacyjnej:

Próby sprawności języka:

- wysuwanie i chowanie języka,
- opuszczanie języka na brodę i unoszenie go w kierunku nosa,
- kierowanie języka w stronę kątek ust,
- uniesienie języka do podniebienia twardego i przesunięcie go w kierunku podniebienia miękkiego,
- szerokie i wąskie ułożenie języka (język **grot** i **łopata**),
- podnoszenie brzegów języka,
- uniesienie brzegów języka i uformowanie go w kształt **łyżeczki**,
- oblizanie warg przy otwartych ustach,
- oblizanie wewnętrznej i zewnętrznej powierzchni zębów górnych i dolnych,
- klaskanie i mlaskanie językiem (naśladowanie odruchu ssania płaskiego cukierka),
- wypychanie policzków językiem,
- ostrzenie czubka języka o górne zęby.

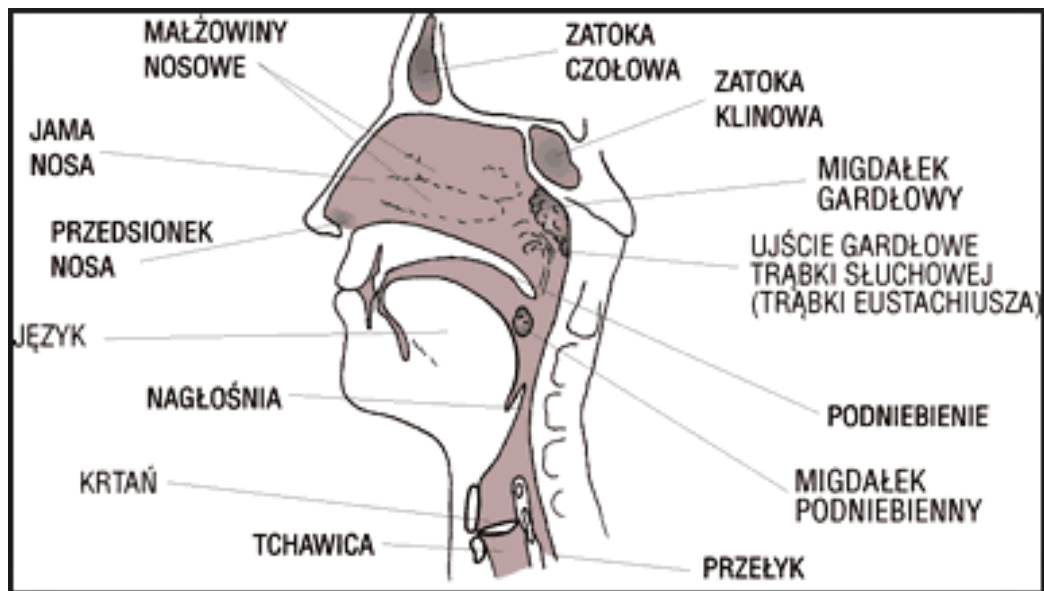
Próby sprawności warg:

- mocne zaciśnięcie warg,
- zakrywanie wargi górnej dolną i odwrotnie,
- przesunięcie zamkniętych warg w górę, w dół i na boki,
- ściągnięcie warg w tzw. **ryjek** i rozciąganie ich w **uśmiechu**,
- przemieszczanie powietrza w obrębie jamy ustnej (przy zamkniętych ustach),
- gwizdanie,
- wibrowanie warg,
- cmokanie,
- parskanie.

Inne:

- ruchomość żuchwy (przesuwanie jej w płaszczyznach poziomej i pionowej),
- funkcjonowanie podniebienia miękkiego i pierścienia zwierającego gardła (chrząkanie, picie przez rurkę, ziewanie z wymawianiem „a”, gwizdanie, zatrzymywanie powietrza w „balonik”)

Ocena stanu anatomicznego i funkcjonowania narządów mowy

- wielkość i grubość języka oraz ewentualne blizny,
- długość i plastyczność wędzidełka podjęzykowego (czy język nie jest przyrośnięty),
- wielkość i przerost migdałków podniebiennych i gardłowego.
- deformacje podniebienia twardego,
- zgryz i uzębienie,
- jama nosowa (drożność),
- pracę mięśni wewnętrznych krtani (obsługa więzadeł głosowych)

Badanie kinestezji mowy

Zdolność czucia ułożenia narządów mowy (napięcia mięśniowego) właściwego poszczególnym głoskom. Wykształca się znacznie później niż zdolność słuchowego różnicowania głosek między sobą.

Sprawdza się umiejętność powtórzenia trudnych artykulacyjnie sylab i wyrazów oraz nazwania pokazanych obrazków.

„Stół z powyłamywanymi nogami”

„Ząb zupa zębowa, dąb zupa dębowa”

„Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koralowego”

Badanie płynności i prozodii mowy.

Akcent – stały w języku polskim (na przedostatnią sylabę).

Intonacja (melodia) – zmiany w wysokości tonu (częstości drgań wiązadeł głosowych). O przebiegu intonacji informują nas znaki interpunkcyjne.

Rytm – intensywność akcentowania i czas powtarzania sylaby akcentowanej. Badana na podstawie próbki mowy spontanicznej.

Płynność mówienia – swobodne, utrzymywane w odpowiednim tempie i rytmie przechodzeniu od jednego elementu wypowiedzi do następnego. Badana na podstawie występowania:

- ▶ powtarzania sylab, wyrazów, głosek,
- ▶ występowania pauz,
- ▶ **embolofazji** – dźwięk pojedynczy lub przedłużony rozpoczynający wypowiedź lub w jej trakcie, niemożności rozpoczęcia wypowiedzi.

Badanie funkcji połykowej.

Przy prawidłowym połykaniu czubek języka opiera się o **wątek dziąsłowy**. Tzw. infantylne połykanie powoduje deformacje zębowo-zgryzowe przyczyniające się do zaburzeń artykulacji. Język spoczywa płasko na dnie jamy ustnej lub wsuwa się między zęby.

W celu zbadania funkcji połykowej prosi się pacjenta o przełknięcie podanego płynu i jednocześnie obserwuje się położenie języka i ruchy warg. Przy nieprawidłowym przełykaniu dziecko mocno zaciska wargi.

Badanie funkcji oddechowej.

Prawidłowe fizjologiczne oddychanie odbywa przez nos. Oddech powinien być równy, rytmiczny, harmonijny. Przy mówieniu wdycha się powietrze nosem i ustami, a wydycha ustami. W spoczynku często obserwuje się patologiczne oddychanie przez usta, które może być przyczyną np. infekcji, zaburzeń zgryzowych, hipotonii warg, dysfunkcji połykowej.

Badanie emisji głosu.

Na podstawie obserwacji mowy spontanicznej.

- czy w toku mowy występuje nastawienie miękkie (struny zbliżają się do siebie równocześnie i w sposób swobodny drgają),
- czy głos jest niski/wysoki, ochrypły/czysty,
- szeroko otwiera usta,
- napięcie języka, podniebienia, warg i szyi.

Badanie pamięci słuchowej.

Można ją badać w dwóch aspektach: werbalnym i niewerbalnym.

Z punktu widzenia diagnozy logopedycznej istotne jest badanie pamięci słuchowej werbalnej, czyli pamięci wzorców słuchowych wyrazów (ich długości, kolejności sylab, liczby głosek w sylabie).

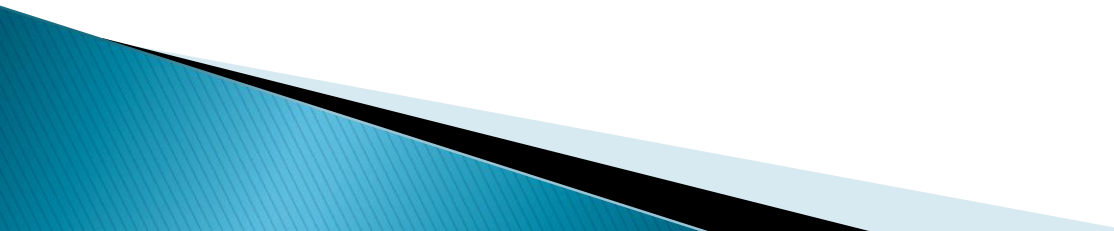
Zakres **pamięci świeżej** oznacza, że człowiek, który nie ma problemu z pamięcią słuchową, po jednokrotnym podaniu wzorca powinien zapamiętać około 7 wyrazów.

Badanie słuchu fonematycznego.

Określenie umiejętności różnicowania i identyfikacji głosek oraz dokonywania ich analizy i syntezy.

- ▶ Różnicowanie słuchowe głosek o zbliżonych cechach artykulacyjnych i akustycznych (w izolacji, sylabach, wyrazach). Na przykład czy słyszy różnicę pomiędzy głoskami "r" i „l” .
- ▶ Syntezę słuchową słów oznacza połączenie danych elementów w jeden wyraz mający formę i znaczenie.

Wspomagające środki i pomoce:

- ▶ pomoce językowe (logopedyczne zbiory wyrazów i zdań, opowiadania, teksty piosenek, wiersze, zagadki itd.);
 - ▶ pomoce obrazkowe
 - ▶ gry językowe,
 - ▶ rentgenogramy i labiogramy (animacje powstawania głosek)
 - ▶ komputer,
 - ▶ echokorektor,
 - ▶ analizator mowy,
 - ▶ aparaty słuchowe,
 - ▶ lustro,
 - ▶ instrumenty muzyczne, itp.
-

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ !

PS: ENDOSKOPIA Najczęściej nieinwazyjne polegające na obejrzeniu obu jam nosowych, przegrody nosa, gardła i krtani z fałdami głosowymi (za pomocą małego lusterka) oraz wzniernikowania uszu przy pomocy otoskopu.

